

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 112/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s. r. o., Nová Bystrica 850, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Tadeáš Majchrák, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Trnava č. k. 1Pv 154/22/2207-14 zo 4. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ (ako fyzická osoba podnikateľ a ako fyzická osoba) sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1Pv 154/22/2207-14 zo 4. januára 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnej prokuratúre na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať im náhradu trov ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ si ako veriteľ v konkurznom konaní vedenom Okresným súdom Trnava (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26OdK/138/2021 prihláškami uplatnili pohľadávky v celkovej sume 92 085,05 eur. V tom istom konkurznom konaní si spolu 89 prihláškami uplatnila nezabezpečenými pohľadávkami sumu 156 266,46 eur aj bývalá manželka dlžníka, ktoré však sťažovateľ považoval za neexistujúce pohľadávky bývalej manželky dlžníka, keďže išlo nároky vyplývajúce z bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), o ktorých už bolo rozhodnuté všeobecným súdom v konaní vedenom

pod sp. zn. 17C/2/2000 (právoplatne skončenom v roku 2018) s tým výsledkom, že dlžník jej mal vyplatiť sumu 3 170,16 eur na vyrovnanie podielov z BSM. V konkurznom konaní si preto podľa názoru sťažovateľa bývalá manželka dlžníka duplicitne uplatnila ten istý nárok, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté v súdnom konaní o vyporiadanie BSM.

3. Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľ ako podnikateľ a ako fyzická osoba podal 25. mája 2022 trestné oznámenie, a to po predchádzajúcom trestnom oznámení príslušnej správkyne konkurznej podstaty z 20. februára 2022, na základe ktorého vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením ČVS: ORP-239/2-VYS-TT-2022 z 12. apríla 2022 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie vo veci podozrenia zo spáchania zločinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 Trestného zákona.

4. Po vykonaní vyšetrovacích úkonov vyšetrovateľ uznesením ČVS: ORP-239/2-VYS-TT-2022 z 21. novembra 2022 podľa § 215 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného poriadku trestné stíhanie zastavil, pretože skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie začaté, nie je trestným činom a nebol dôvod ani na postúpenie veci.

5. Sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa z 21. novembra 2022 okresná prokuratúra uznesením č. k. 1Pv 154/22/2207-14 zo 4. januára 2023 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry sťažovateľ podal preto, že názory v ňom uvedené považuje za protiústavné, hrubo porušujúce jeho právo na spravodlivé trestné konanie a zmysel trestného konania, princípy právneho štátu a v konečnom dôsledku aj právo vlastníť majetok. Závery okresnej prokuratúry sú podľa jeho názoru extrémne neprijateľné a neudržateľné, vyžadujúce si zásah zo strany ústavného súdu.

7. Sťažovateľ tvrdí, že záver orgánov činných v trestnom konaní, že nedošlo k naplneniu všetkých znakov skutkovej podstaty s poukazom na subjektívnu stránku (zavinenie), t. j. že podozrivá osoba nevedela posúdiť následky podania vymyslených prihlášok na konkurzné konanie a nechcela tak urobiť (nebol to jej subjektívny úmysel), by bol akceptovateľný možno v čase podania prihlášok, nie však v čase, keď už neboli žiadne pochybnosti, že bývalá manželka dlžníka vedela o následkoch svojho konania na konkurzné konanie (keďže prebiehalo trestné konanie, v ktorom bola vypočutá a bola sťažovateľom vyzvaná na späťvzatie nedôvodných pohľadávok) a chcela ukrátiť veriteľov, pritom toto jej konanie stále pretrvávalo. Na túto námietku sťažovateľa však orgány činné v trestnom konaní nereagovali.

8. Podľa názoru sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní *„pravdepodobne nedokonalou znalosťou konkurzného práva opakovane polemizujú o civilnej možnosti využiť možnosť popretia pohľadávok, avšak opomínajú, že... to isté konanie (skutok v objektívnom svete) môže byť postihnuté normami tak civilného práva, ako aj trestného (trestný čin krádeže a náhrada škody a pod.) a... že správkyňa, ktorá podala trestné oznámenie rovnako ako my (a podala aj sťažnosť),*

nemôže podľa právnej úpravy oddĺženia poprieť žiadnu prihlásenú pohľadávku“. Sťažovateľ zotrval na názore, že jedinou možnosťou správkyne konkurznej podstaty a veriteľov v takomto prípade je podať trestné oznámenie a veriť, že *„súd skonštatuje vinu obvineného vo vzťahu k prihláseným pohľadávkam... na základe čoho nemôže potom správca pri rozvrhu výťažku... vyplatiť finančné nároky osobe, ktorá prihláškami spáchala trestný čin“.* Podľa jeho názoru trestné konanie má mimoriadny význam pre konkurzné konanie, kde nepochybne do popredia musí ísť ochrana verejného záujmu a ochrana veriteľov.

9. Podľa sťažovateľa skutočnosť, že v súkromnej sfére pre zainteresovaných existuje určitá možnosť nápravy, nemá absolútne žiadny vplyv na to, že v prípade naplnenia znakov skutkovej podstaty musia orgány činné v trestnom konaní trestný čin stíhať, páchatel'a obviňovať a spravodlivo potrestať. Je principiálne nemysliteľné, aby v prípade, keď je jasne preukázaná protiprávnosť konania a naplnenie znakov skutkovej podstaty, orgány k tomu povolané nesankcionovali konanie ako trestný čin, za ktorý toto konanie považuje Trestný zákon. Ak normy Trestného zákona jasne definujú určité konanie ako trestné (teda štát má záujem na jeho stíhaní), vysloviť, že prednosť majú súkromnoprávne prostriedky osôb, je *„nonsens a popretie akýchkoľvek princípov právneho štátu hraničiace až so zneužívaním právomocí verejného činiteľa v podobe nečinnosti“.*

10. Sťažovateľ uznal, že v jeho prípade existovala možnosť podať žalobu o popretie prihlásených pohľadávok a existuje aj právo bývalej manželky dlžníka vziať prihlášky v časti späť, a tým zabrániť následkom trestného činu, avšak dané nič nemení na skutočnosti, či si bývalá manželka dlžníka prihlásila úmyselne pohľadávky, ktoré neexistovali a stále neexistujú. Nástrojom orgánov činných v trestnom konaní nesmie byť podľa sťažovateľa prenášanie svojich povinností pri stíhaní trestných činov do súkromnej sféry. Preto ak nezačali trestné stíhanie proti konkrétnej osobe a nevzniesli jej obvinenie, porušili v konečnom dôsledku právo vlastniť majetok konkurzných veriteľov, a tým, že sa nevysporiadali s podstatnými skutočnosťami, porušili právo oznamovateľov a poškodených na spravodlivé prípravné konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1Pv 154/22/2207-14 zo 4. januára 2023, ktorým zamietla riadny opravný prostriedok sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania, v rámci ktorého aj on podali trestné oznámenie.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

12. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou predovšetkým zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať,

či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a jeho úlohou nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej právomoci a príslušnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

13. Právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (porov. napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 398/09, III. ÚS 233/2010, IV. ÚS 423/09). V ústave a ani v Trestnom poriadku nie je upravené právo jednotlivca, aby na základe jeho trestného oznámenia bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám (porov. napr. I. ÚS 126/06, II. ÚS 526/2013, III. ÚS 16/06, IV. ÚS 17/09). Inak povedané, základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy nie je možné vykladať v zmysle garancie úspechu v konaní či zaručenia práva na rozhodnutie, ktoré zodpovedá predstavám sťažovateľa. Rovnako ani z dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (pozri rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach *Helmers v. Švédsko* z 29. 10. 1991, § 29; *Perez v. France* z 12. 2. 2004, bod 70).

14. Oznamovateľ vo všeobecnosti, ale ani oznamovateľ, ktorý tvrdí, že je poškodený trestným činom, nemá preto ústavou ani dohovorom zaručené právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin a vznesené obvinenie konkrétnej osobe. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní (napr. IV. ÚS 180/09, III. ÚS 46/2011). Vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľa trestného činu. Jednotlivec, ktorý tvrdí, že je poškodený trestným činom, zároveň nemá ani ústavou alebo dohovorom zaručené právo dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. aby orgány verejnej moci preberali alebo sa riadili ním prezentovaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (II. ÚS 298/2021, I. ÚS 435/2022).

15. V korelujúcom vzťahu k oprávneniam oznamovateľa trestného činu je povinnosť príslušného orgánu činného v trestnom konaní sa v primeranej lehote podaným oznámením zaoberať a v rámci svojich právomocí vyhodnotiť, či odôvodňuje začatie trestného stíhania alebo nie, a o tomto hodnotení vydať rozhodnutie.

16. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru uznesením okresnej prokuratúry.

17. Okresná prokuratúra v napadnutom rozhodnutí pripustila, že v danom prípade mohlo formálne prísť k naplneniu väčšiny obligatórnych znakov skutkovej podstaty stíhaného prečinu, pre ktorý sa viedlo prípravné konanie, avšak chýbal úmysel sťažovateľom označenej osoby k zmareniu uspokojenia veriteľov dlžníka, „*de facto*“ na svoj prospech. Podľa nej označená osoba vzhľadom aj na svoj vek približne 70 rokov nemala predstavu o možnosti vzniku akéhokoľvek takéhoto následku. Absentovala u nej vôľová zložka spočívajúca v priamom, cielenom a vedomom porušení príslušnej skutkovej podstaty alebo aspoň uzrokovania s jej porušením. Podľa názoru okresnej prokuratúry išlo o zjavný príklad nepochopenia celého konkurzného konania a nemožnosti si uplatnenia tých istých pohľadávok, o ktorých bolo civilným súdom rozhodnuté v rámci vysporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v konkurznom konaní. Bez absencie vôľovej zložky teda nebolo možné podľa okresnej prokuratúry hovoriť o existencii zavinenia vo forme priameho alebo nepriameho úmyslu, tak ako je vyžadovaný príslušnou skutkovou podstatou.

18. V ďalšom okresná prokuratúra argumentovala, že je neprípustné (vzhľadom na absenciu subjektívnej stránky protiprávneho konania), aby orgány činné v trestnom konaní suplovali ochranu majetkových práv fyzických alebo právnických osôb, najmä v prípade, ak tieto mali v intenciách § 1671 ods. 5 zákona č. 7/2005 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov právo poprieť pohľadávky, a tým „*ustrážiť svoje majetkové práva*“ v zákonom stanovenej lehote („*vigilantibus iura scripta sunt*“).

19. Z uvedenej rekapitulácie odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je celkom jasné a zrejmé, ktoré dôvody viedli okresnú prokuratúru k verdiktu o potrebe zamietnutia sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania (boli to absencia obligatórneho znaku skutkovej podstaty trestného činu a existencia možnosti domáhania sa ochrany svojich práv aj „netrestnou“ cestou). V prejednávanej veci tak možno postup a rozhodnutie okresnej prokuratúry hodnotiť ako taký, ktorý v trestnom konaní naplnil obsah základného práva na inú právnu ochranu sťažovateľa ako oznamovateľa trestného činu. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry je zrozumiteľné a zaoberá sa kľúčovými aspektmi posúdenia, že popísané konanie nie je možné kvalifikovať ako trestný čin. Podľa názoru ústavného súdu právny záver okresnej prokuratúry nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by došlo k takému odchýleniu od znenia príslušných ustanovení zákona, že by sa tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). V tomto prípade takýto záver nemožno konštatovať, preto ústavný súd považuje napadnuté rozhodnutie okresnej prokuratúry za ústavne akceptovateľné.

20. K porušeniu základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by v takomto konaní mohlo dôjsť najmä vtedy, ak by sa vo veci konajúce orgány odmietli zaoberať podaným trestným oznámením v rozsahu porušujúcom ich kompetenčné zmocnenia alebo by v rozhodujúcej miere *a priori* opomenuli preveriť relevantné skutočnosti, alebo by predostreli arbitrárne závery skutkových zistení, k čomu však v prípade sťažovateľa nedošlo.

21. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry nesignalizuje možnosť porušenia označených základných práv, ktorej dôvodnosť by bolo potrebné preskúmať ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. že medzi sťažovateľom napadnutým uznesením okresnej prokuratúry na jednej strane a obsahom týchto práv na strane druhej neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresnej prokuratúry je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z tohto dôvodu odmietol.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy

24. S prihliadnutím na formuláciu argumentácie uplatnenej v ústavnej sťažnosti je evidentné, že sťažovateľ porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy jednoznačne odvíjajú od nimi tvrdeného porušenia ich základného práva na inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na túto skutočnosť je celkom prirodzené, že ak ústavný súd v danej veci nedospel k záveru o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dôjsť k odlišnému záveru ani vo vzťahu základnému právu podľa čl. 20 ústavy. Preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ich ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

26. V závere ústavný súd považuje za potrebné dať do pozornosti, že sťažovateľ podal síce ústavnú sťažnosť za seba ako fyzickú osobu podnikateľa aj za seba ako fyzickú osobu („*my sťažovatelia*“), avšak podľa § 39 zákona o ústavnom súde fyzickú osobu podnikateľa treba označiť rovnako fyzickú osobu bez ohľadu na to, či vystupuje ako podnikateľ alebo nie, pretože v zmysle § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 133 Civilného sporového poriadku zákon už nerozlišuje medzi fyzickou osobou - podnikateľom a fyzickou osobou – nepodnikateľom (bližšie k tomu Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 533). Takže za sťažovateľa v danej veci zákon o ústavnom súde považuje [REDACTED] ako fyzickú osobu, bez ohľadu na to, ako bol v podaní označený.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu